

Vlaams
Parlement

vergadering **C172 – WEL14**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 15 maart 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Marc Hendrickx tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvolging van uithuiszettingen - 1472 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het niet tijdig detecteren van gevallen van kindermishandeling - 1521 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente kindermishandelingen in de intrafamiliale sfeer - 1479 (2010-2011)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van het onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’ - 1483 (2010-2011)	17
Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de doeltreffendheid van het preventiebeleid tegen ongewenste tienerzwangerschappen - 1539 (2010-2011)	21
Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het bevorderen en ondersteunen van proactief handelen in de dienstverlening van OCMW’s - 1553 (2010-2011)	24

■

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Vraag om uitleg van de heer Marc Hendrickx tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvolging van uithuiszettingen - 1472 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Voorzitter, collega's, minister, ik heb u eerder al schriftelijk gevraagd naar de uitzettingen van gezinnen met kinderen. U liet me toen weten dat uw diensten geen concrete gegevens hebben over het aantal uithuiszettingen dat jaarlijks gebeurt in Vlaanderen. Vanzelfsprekend hebt u dan ook geen cijfers over hoeveel van die uitgezette bewoners gezinnen met minderjarige kinderen zijn. Evenmin wordt er in de opvangcentra voor tijdelijke thuislozen of de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) systematisch geregistreerd wat de reden is als minderjarige kinderen zich daar met hun gezin voor opvang komen aanbieden.

Ik vind dit nogal problematisch, vooral wanneer we thuisloosheid effectief willen bestrijden. Uit de vele onderzoeken over deze problematiek die u en uw collega Lieten hebben laten uitvoeren, kwam steeds naar voren dat het sociale vangnet voldoende groot was, maar dat veel thuislozen door een gebrekkige registratie of onvoldoende begeleiding de weg naar deze voorzieningen niet vinden.

De conclusie is dan duidelijk: op crisismomenten die een groot risico voor thuisloosheid inhouden, moet de overheid zo snel mogelijk de getroffen op alle opvangmogelijkheden wijzen. Zeker als het gaat om een gezin met minderjarige en kwetsbare kinderen is er nood aan specifieke en gepaste opvang, die ervoor zorgt dat het sociale leven van de kinderen niet te ernstig wordt verstoord.

Het is evident dat uitzetting uit de gezinswoning een crisismoment bij uitstek is, waar thuisloosheid of andere zware sociale problemen op de loer liggen. Mij lijkt het een evidentie dat uw diensten en die van uw collega Lieten er toch over waken dat een uitzetting, zeker met minderjarigen, zou worden geregistreerd en dat er zou worden vastgesteld of er gevaar is voor thuisloosheid, of de betrokkenen nood hebben aan informatie of toeleiding naar de geschikte diensten.

Minister, beschikken uw diensten over een signaalfunctie om de uitzetting van gezinnen te registreren of er minstens kennis van te nemen? Zo neen, hebt u weet van andere diensten of instellingen die deze taak uitvoeren? Overweegt u zelf in een dergelijk registratie- of signalisatiesysteem te voorzien? Zijn er garanties inzake informatieverstrekking of sociale begeleiding bij uitzetting, in het bijzonder voor gezinnen? Zo ja, wie verzorgt deze garanties?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, ik heb eerder ook al een aantal vragen gesteld over deze belangrijke problematiek. Het verbaasde me destijds ook al dat bij een uithuiszetting een op zes personen minderjarig is. Dat zijn toch wel sprekende cijfers.

Er werd toen ook verwezen naar het project 'Bemoeizorg' in Limburg dat vanuit de CAW's werd aangeboden en waarin men aan de mensen zei dat er een uithuiszetting zou volgen als ze zouden weigeren om deel te nemen aan deze vorm van hulpverlening. Het is dus hulpverlening met een stok achter de deur.

Minister, wat is nu nog de plaats van het CAW en van het project Bemoeizorg? Het project kreeg hele goede kritieken en werd ook verlengd, maar ik weet niet wat de stand van zaken is.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, vanzelfsprekend onderschrijf ik de grote bekommernis wanneer mensen uit hun huis worden gezet, zeker als er jonge kinderen bij betrokken zijn. Het is enorm schrijnend.

Ik wil ook even verwijzen naar de bepalingen in de federale wetgeving en meer bepaald in het gerechtelijk wetboek met betrekking tot de kennisgeving aan de OCMW's. Ik meen te weten dat de meeste OCMW's toch wel proberen om hun taak te doen, maar de ene doet het inderdaad al actiever dan de andere. Een gerechtsdeurwaarder stelt hen in kennis van een betekenisakte voor een uithuiszetting. Sommige OCMW's nemen dan echt actief contact, andere beperken zich tot het schrijven van een brief.

Minister, het is natuurlijk federale materie, maar ik wil vragen of Vlaanderen, als er een initiatief komt, dat zou steunen zodat we niet naast elkaar zitten te werken, al is het vanuit heel nobele bekommernissen.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, ik wil me aansluiten bij de bekommernissen van de heer Hendrickx, maar ook bij de opmerkingen van mevrouw Schryvers.

Mijnheer Hendrickx, u weet even goed als ik dat in elke dagvaarding die aanleiding zou kunnen geven tot een uithuiszetting, verplicht de termijnen gerespecteerd moeten worden om het OCMW in kennis te stellen. Ik neem aan dat het in het gerechtelijk arrondissement Mechelen niet anders is dan in Antwerpen. In Antwerpen wordt aan de betrokken huurder die uit huis dreigt gezet te worden en aan het OCMW toch de mogelijkheid geboden – en ik zeg niet dat het allemaal perfect is – om maatregelen te nemen om te voorkomen dat gezinnen en zeker gezinnen met kinderen op straat belanden.

Minister, spijtig genoeg is dit een bijna exclusieve federale materie, maar ik hoop dat u in uw overleg met de federale overheid deze problematiek onder de aandacht wilt brengen om, indien het nodig blijkt in andere gerechtelijke arrondissementen, in extra ondersteuning te bieden.

De voorzitter: Mevrouw De Waele heeft het woord.

Mevrouw Patricia De Waele: Voorzitter, minister, collega's, het is juist dat uithuiszettingen een zeer schrijnende toestand als voorgeschiedenis kennen, zowel voor de huurder als voor de eigenaar-bewoner die misschien uit zijn huis wordt gezet omdat hij niet kan afbetalen. Ook de verhuurder heeft misschien al een serieuze lijdensweg achter de rug. Dat mogen we niet vergeten. Een uithuiszetting gebeurt nooit plotseling. Er is een procedure mee gemoeid en er gaan minstens zes maanden overheen alvorens men overgaat tot een uithuiszetting.

Minister, ook uit sociale huurhuizen kunnen er uithuiszettingen gebeuren, niet alleen op de private huurmarkt dus. Weet u over hoeveel gevallen het gaat in de sociale huursector? U hebt waarschijnlijk deze cijfers nu niet bij, maar misschien kunt u ze nadien meedelen aan de commissieleden. Zeker in de sociale huurmarkt zouden we moeten kunnen rekenen op een zekere voorkennis. Als er voorkennis is van slechte betalende huurders die zich om een of andere reden niet aan de contractuele afspraken houden, dan kan dit in de sociale huursector veel makkelijker vroegtijdig worden gedetecteerd. Op de private huurmarkt is dat weer wat anders.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, minister, deze problematiek is zeker een zeer ernstige problematiek. Ik heb de antwoorden op de schriftelijke vragen van de heer Hendrickx aan minister Van den Bossche nog eens nagelezen. Voor het vergaren van statistische informatie is het dringend nodig dat er een federale regering komt. Dat is besproken met het kabinet van minister De Clerck, maar door de val van de regering is dit alles stilgevallen. Over de problemen die op de rondetafel met het Algemeen Eigenaarsyndicaat moesten worden besproken, heeft de minister gezegd dat deze gesprekken op zeer korte termijn zullen worden

hernomen. Ze zijn niet doorgegaan binnen de afgesproken termijn, in januari 2011, maar de minister heeft toegezegd dat het op zeer korte termijn zou gebeuren.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, het is u bekend uit de besprekingen van de beleidsbrief dat het welzijnsbeleid in eerste instantie gefocust is op de preventie van uithuiszetting. Uithuiszetting voorkomen is primordiaal. In geval van dreiging tot uithuiszetting, ook daar waar het om gezinnen met kinderen gaat, kan men zich richten tot een OCMW of een CAW.

In zeven regio's – Antwerpen, Turnhout, Leuven, Gent, Kortrijk, Brussel en Limburg – wordt preventieve woonbegeleiding aangeboden. Hiervoor maakt men samenwerkingsafspraken met de lokale sociale huisvestingsactoren – sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren – en lokale besturen. We zijn deze projecten volop aan het evalueren met de bedoeling om ze, indien nodig, kwalitatief bij te sturen en het aanbod te verruimen. Het is mijn intentie om te komen tot verdere samenwerkingsafspraken tussen Wonen en Welzijn.

De OCMW's moeten op de hoogte worden gesteld bij gerechtelijke uithuiszetting. Aangezien de CAW's momenteel niet beschikken over een signaalfunctie om de uithuiszetting van gezinnen te registreren en ik dit zelf noodzakelijk acht, heb ik mijn administratie de opdracht gegeven om in samenwerking met het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een wetenschappelijk onderbouwd monitoringsinstrument te ontwikkelen voor de thuislozenzorg. LUCAS - Centrum voor zorgonderzoek en consultancy begeleidt de ontwikkeling van dit instrument. Met dit systeem willen we een intersectoraal overzicht van het beschikbare aanbod bieden aan de hulpverlener in het veld. De hulpverlener zal via een webapplicatie het beschikbare aanbod aan begeleidings- en opvangvormen in een vooraf gekozen regio kunnen bekijken. Ook de preventie van (zowel gerechtelijke als gewone) uithuiszetting krijgt in deze webapplicatie een plaats als een mogelijke begeleidingsvorm. Daarnaast moet het instrument ook toelaten om de vraag naar thuislozenzorg in kaart te brengen. Zo zullen ook uithuiszettingen in dit monitoringsinstrument in kaart worden gebracht.

Mevrouw De Waele, u zult uw vraag over cijfers van uithuiszettingen in de sociale huursector moeten stellen aan minister Van den Bossche. Het is haar bevoegdheid. Ik kan u wel zeggen dat er op dit ogenblik een evaluatie bezig is van de projecten 'Wonen-Welzijn' waarin de samenwerking tussen de sociale huisvesting en de welzijnssector centraal staat. Een van de doelstellingen die we met deze projecten beogen, is de preventie van uithuiszetting te versterken.

De OCMW's en de CAW's die op de hoogte worden gebracht van een dreigende uithuiszetting, contacteren en informeren de huurder, zowel bij gerechtelijke als bij gewone uithuiszetting. Samen met de huurder gaan ze de begeleidingsmogelijkheden na. Mogelijke acties in de begeleiding zijn: bemiddelen met de huisbaas om eventueel af te zien van de gerechtelijke procedure, rechtendetectie en sociaal onderzoek gericht op een verbetering van de inkomenssituatie en sociale zekerheid, budgetbegeleiding en/of budgetbeheer, aanbieden van extra financiële steun, ondersteunen en eventueel trainen van woonvaardigheden zoals het onderhoud van de woning, relaties met de burens enzovoort, doorverwijzen naar een noodwoning, inschrijven bij een sociaal verhuurkantoor of een sociale huisvestingsmaatschappij en eventueel toeleiden naar hulpverlening. Uiteraard wordt bij dit aanbod rekening gehouden met de samenstelling van het betrokken gezin.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Voorzitter, minister, ik denk dat dit kan volstaan. Ik noteer dat u werkt aan het monitoringsysteem en dat de webapplicatie aandacht zal hebben voor een correcte registratie, waar het me vooral om te doen is.

Mevrouw Schryvers, als praktijkjurist heb ik uiteraard weet van de artikels die u opnoemt. In kleinere steden en gemeenten kan dat vaak een antwoord bieden, maar de praktijk wijst toch uit – en collega Dillen zal dat beamen – dat het in grotere steden en gemeenten een maat voor niets is.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het niet tijdig detecteren van gevallen van kindermishandeling - 1521 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Else De Wachter tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente kindermishandelingen in de intrafamiliale sfeer - 1479 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Voorzitter, minister, collega's, een paar weken geleden werden we geschokt door enkele nieuwe gevallen van zware kindermishandeling in ons land. De feiten zijn absoluut gruwelijk. Een meisje van 4 jaar werd in het Brusselse Erasmusziekenhuis binnengebracht nadat het vreselijk toegetakeld werd door vrienden van de moeder. Alicia werd gestoken, met kokend water overgoten en verbrand door het uitdoven van sigaretten op haar lichaampje, en lag toen in coma. Ik weet niet hoe het nu met haar is. In West-Vlaanderen werd Louise, een meisje van 2,5 jaar, dan weer zo hard geslagen door haar stiefvader dat ze overleed aan inwendige bloedingen.

In beide gevallen was er sprake van eerdere en meerdere contacten met instanties van medische hulpverlening. Louise was op een jaar tijd al vier keer gezien door spoeddokters in de ziekenhuizen van Veurne en Oostende. Ze werd ook opgevangen door een onthaalmoeder van Kind en Gezin. De huisarts had geen argwaan.

En hoewel het in het geval van Alicia ging om instanties van de Franse Gemeenschap, meer bepaald om de jeugdbescherming en de Waalse tegenhanger van Kind en Gezin, maken de artsen van de Vertrouwenscentra Kindermishandeling Peter Adriaenssens en Johan Marchand nogmaals dezelfde analyse als deze die ze al jarenlang hebben gemaakt en uitgeroepen, namelijk dat de regelgeving en te veel doorverwijskanalen onvoldoende toelaten dat gevallen van kindermishandeling snel opgemerkt worden, waardoor niet tijdig en adequaat kan worden ingegrepen.

Sinds 2007 al heb ik in de commissie Welzijn en via actuele vragen herhaaldelijk aan diezelfde alarmbel getrokken en meermaals gepleit om ervoor te zorgen dat sneller en effectiever kan worden ingegrepen en dat de rechten van het kind, in dezen het slachtoffer, moeten voorgaan op de rechten van de ouders, zeker als gevallen van kindermishandeling vermoed worden of plaatsgevonden hebben. Naar mijn aanvoelen moet daartoe één instantie ook effectief het beslissingsrecht en het mandaat krijgen om over te kunnen gaan tot het weghalen van het kind uit die situaties waar het niet meer verantwoord is om het langer te laten.

Minister, jarenlang hebben de bevoegde ministers nooit structureel bijgestuurd, totdat u vorig jaar beloofde werk te maken van een betere detectie, preventie en aanpak van kindermishandeling via een protocolakkoord tussen Justitie en Welzijn. Er werd aangekondigd dat nieuwe overlegstructuren en een stappenplan zouden worden ingevoerd en zelfs dat een Vlaams Forum Kindermishandeling zou worden opgericht. Dit alles terwijl de vertrouwensartsen de kern van het probleem goed schetsen: „Organisaties moeten voldoende

mandaten krijgen om adequaat te ageren.” Onderzoek van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling heeft aangetoond dat te veel doorverwijskanalen risico’s inhouden. Dat lijkt me de logica zelve. Hoe meer mensen bij de zaak betrokken zijn, hoe sneller men zou kunnen denken dat iemand anders het wel zal doen. Er is nood aan een onafhankelijk, ervaren team om zware cases te monitoren, om na te gaan waar het mogelijk fout loopt en waar aanpassingen moeten gebeuren. Welke regelgeving maakt het soms moeilijk om zaken snel door te geven? Er wordt ook gepleit voor meer gespecialiseerde forensische kinderartsen.

Minister, tegenover deze urgentie lees ik dat er gewerkt wordt aan een draaiboek voor een betere informatieuitwisseling en dat er in het najaar een proefproject zal worden opgestart. Minister, laat me toe dat ik zeg dat dit goed is, maar te weinig. Er moet nu snel gereageerd worden. Er moet snel iets komen waarvan iedereen weet dat men daar een oplossing kan vinden.

Minister, hoe ver staat het met de uitvoering van het protocol dat werd afgesloten met Justitie? Kunt u een stand van zaken geven van elk van de aangekondigde initiatieven die deel uitmaken van dit protocol?

Welke concrete stappen werden al gezet om werk te maken van een betere detectie van kindermishandeling, van een betere communicatie en informatie-uitwisseling tussen de diverse hulpverleningsactoren – ook met parket en politie –, en van een sneller gemandateerd ingrijpen in hoofde van één instantie?

Bent u bereid gevolg geven aan de oproep van de artsen in de Vertrouwenscentra Kindermishandeling om de regelgeving weg te werken zodat snel en effectief ingrijpen mogelijk wordt? Bent u bereid om de instanties te mandateren om adequaat te kunnen ingrijpen?

Bent u bereid om het aantal doorverwijskanalen in te perken, om meer gespecialiseerde kinderartsen aan te stellen en om zware cases te laten monitoren door een onafhankelijk team van ervaringsdeskundigen om te zien waar het fout loopt en waar aanpassingen moeten gebeuren?

Op welke manier komt het protocol tegemoet aan deze verzuchtingen?

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Ik ga niet in herhaling vallen. Ik ben ook niet van plan om een concreet voorbeeld aan te halen, ik denk dat dat hier niet noodzakelijk is.

Ik vind het onze verantwoordelijkheid, als parlementsleden, vanuit deze commissie aandacht te hebben voor het feit dat intrafamiliaal geweld, zeker ten opzichte van kinderen en kleine kinderen, zeer precair is. We moeten daar constant aandacht voor hebben. Ik vind het niet zo belangrijk dat er snel iets gebeurt of dat er snel een oplossing komt. Ik vind dat er vooral een structurele, degelijke oplossing moet komen zoals het ontwikkelen van preventiemaatregelen. Ik vind dat er de laatste jaren al heel wat gebeurd is rond intrafamiliaal geweld en dat we niet al te kritisch moeten zijn. Ik zie bijvoorbeeld een verbetering wat het bespreekbaar maken van intrafamiliaal geweld betreft, op welk niveau dan ook: zowel in scholen als op lokaal niveau of bij politiediensten. Er wordt veel meer over gepraat, het is bespreekbaar. Dat vind ik al een heel grote vooruitgang en een heel belangrijke stap in het hele proces.

Is het daarmee opgelost? Absoluut niet. De cijfers stellen ook heel duidelijk dat we daar met een groot probleem zitten. We moeten ook vanuit het beleid proberen daaraan tegemoet te komen.

Heel veel mensen op het terrein leveren heel goed werk en doen heel grote inspanningen, daar ben ik van overtuigd. Maar vaak is dat niet voldoende. Zo verloopt de communicatie al eens traag of loopt die gewoon mis. Het is vooral daar dat we werk van moeten maken. We moeten dat wat beter op elkaar afstemmen en deze situaties proberen te vermijden.

Minister, wat is de stand van zaken van het draaiboek zodat informatie bij een vermoeden van kindermishandeling beter uitgewisseld wordt tussen parket en politie enerzijds en hulpdiensten anderzijds? Experts weten niet exact hoeveel gevallen met dodelijke afloop er jaarlijks zijn in Vlaanderen. Kan hier een studie of onderzoek over gebeuren of staat dat eventueel al op het programma?

Kan er per provincie eventueel een multidisciplinair team worden opgericht met een gespecialiseerde forensisch kinderarts opdat delicate twijfelgevallen – waarover het vaak gaat – sneller kunnen worden opgespoord? Het is namelijk ook de snelle detectie die heel wat leed kan besparen, niet alleen voor het slachtoffer op zich, maar ook voor de omgeving.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik wil mij aansluiten bij de bekommernissen die door mijn twee collega's werden geformuleerd. Het is inderdaad juist, zoals mevrouw De Wachter uitdrukkelijk heeft gesteld, dat er de laatste jaren vanuit het beleid steeds meer aandacht wordt besteed aan de problematiek van intrafamiliaal geweld. Maar er zouden misschien meer structurele maatregelen kunnen worden genomen. Dat is natuurlijk wel heel moeilijk te realiseren in de praktijk.

Er zijn de laatste jaren vanuit het beleid vele initiatieven genomen om deze problematiek bespreekbaar te maken. En het is mooi dat deze initiatieven werden genomen. Toch denk ik dat we eerlijk moeten zijn: wanneer ze in hun familie met deze problematiek worden geconfronteerd, blijven vele mensen kampen met een schaamtegevoel en durven ze er niet mee naar buiten komen. Ik stel op het terrein ook vast dat, wanneer de familiale omgeving of de vrienden van het gezin waar kinderen het slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld, daarmee geconfronteerd worden, zij vaak geen stappen durven te ondernemen. Ik zou dan ook willen aandringen om toch nog wat meer inspanningen te leveren op het vlak van het bespreekbaar maken.

Zoals mevrouw Van der Borghth heeft aangekaart, zijn er momenteel op het terrein inderdaad te veel doorverwijskanalen, zodat men door het bos vaak de bomen niet meer ziet. Minister, wij zijn ook voorstander van het harmoniseren van die doorverwijskanalen. Ik vraag me zelfs af waarom men op het terrein niet zou kunnen komen tot enkele – één is misschien wat te idealistisch – doorverwijskanalen, uiteraard voldoende regionaal verspreid, dit dan uiteraard gekoppeld aan een zeer goede bekendmaking. In deze problematiek is de communicatie over tot welke instantie men zich kan wenden, heel belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Ik wil ook graag aansluiten bij de vragen, voornamelijk zoals geformuleerd door mevrouw De Wachter. Ik denk dat we hier de voorbije periode heel vaak hebben gesproken over intrafamiliaal geweld en kindermishandeling. Het is absoluut noodzakelijk dat we daar voldoende aandacht voor blijven hebben, want elk geval is er een te veel. De voorbije periode is er vanuit heel wat instanties bijkomende aandacht voor de problematiek: vanuit Welzijn, maar ook vanuit politie en parket. Ik verwijfs bijvoorbeeld naar de opname van intrafamiliaal geweld als een van de prioritaire actiepunten in heel wat zonale veiligheidsplannen. Daarin is het natuurlijk noodzakelijk dat heel wat diensten samenwerken. We hebben in het verleden ook al gewezen op de noodzaak van een ketenaanpak, een integrale aanpak van dader en slachtoffer.

Minister, wat is de stand van zaken van het protocol dat in maart 2010 werd afgesloten met de minister van Justitie?

Ik wil even verwijfs naar het bestaande systeem dat enkele jaren geleden is ingevoerd met het decreet-Ceysens, waardoor er toch een soort spoedprocedure mogelijk is geworden. Is daar een evaluatie van en is het bekend hoe vaak dat wordt toegepast? Ik heb daar geen gegevens over.

Tot slot wil ik nog even het zogenaamde knipperlichtensysteem aanhalen waar vanuit onze fractie ook al verschillende keren bij de bespreking van deze problematiek naar verwezen werd.

De heer Tom Dehaene: Ik heb het in deze commissie al een aantal keren gehad over het knipperlichtensysteem, maar ik weet dat niet iedereen in deze commissie alle verslagen leest. Ik herhaal graag dat de meerwaarde van zo'n knipperlichtensysteem is dat kleine incidenten die niet zwaar genoeg zijn om ermee naar een rechtbank te stappen, ergens moeten kunnen worden geregistreerd. Wanneer je zo'n zeven à acht van die incidenten hebt die door school, familie, burens, politie of spoedartsen werden geregistreerd, kan er op die manier een lampje gaan branden dat er moet worden ingegrepen. Dat is een systeem dat in Scandinavië al werkt en waar ik zeer sterk in geloof. Als we een dergelijk systeem uitwerken, kunnen we misschien voorkomen dat dergelijke situaties uit de hand lopen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal eerst antwoorden op de vragen van mevrouw De Wachter, omdat zij eigenlijk een aanloop vormen op de vragen van mevrouw Van der Borghst en de bijkomende vragen van de andere commissieleden.

Mevrouw De Wachter, u vroeg naar de stand van zaken van het draaiboek zodat informatie bij een vermoeden van kindermishandeling beter uitgewisseld wordt tussen parket en politie enerzijds en hulpdiensten anderzijds. Het draaiboek waarnaar u verwijst, past in het protocol van moed. Het protocol van moed is een pilootproject in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen met als doelstelling het maken van eenduidige afspraken tussen Welzijn, politie en Justitie inzake dossiergebonden overleg. Antwerpen werd gekozen als pilootregio voor dit project. In een tweede fase is het de bedoeling om de ontwikkelde methodiek en de gemaakte afspraken in heel Vlaanderen te implementeren.

Het protocol van moed vormt een antwoord op de aanbeveling in het protocol kindermishandeling, dat door mij en mijn federale collega De Clerck van Justitie is ondertekend op 10 maart 2010, om de overlegmogelijkheden en -modaliteiten met betrekking tot dossiergebonden gegevens te optimaliseren. Momenteel wordt in de stuurgroep van het protocol van moed gewerkt aan een draaiboek dat afspraken maakt, protocollert, inzake de volgende situaties. De eerste situatie die wordt geprotocolleerd: hulpverleners melden een geval van kindermishandeling waarvoor een dringend ingrijpen noodzakelijk is, "hoogdringende zaken van kindermishandeling", binnen het kader van artikel 458bis van het strafwetboek of binnen het kader van een noodtoestand. De tweede situatie: hulpverleners willen een geval van kindermishandeling melden aan de procureur des Konings en vragen daartoe een overleg. De derde situatie die wordt geprotocolleerd: een mogelijk geval van kindermishandeling is bekend bij politie en Justitie en niet bij de hulpverlenende diensten. De vierde situatie waarvoor een protocol wordt uitgetekend: een geval van kindermishandeling is bekend bij politie of Justitie en bij de hulpverlenende diensten.

De bedoeling is telkens om transparante, gedeelde, efficiënte en effectieve afspraken te maken over samenwerking en gegevensuitwisseling. In mei 2011 zal dit draaiboek klaar zijn. Aansluitend daarbij worden de erin opgenomen engagementen geformaliseerd en in praktijk gebracht.

Uw tweede vraag betreft de studie of het onderzoek rond het aantal gevallen van kindermishandeling met dodelijke afloop die er jaarlijks zijn in Vlaanderen. Onder impuls van Kind en Gezin werd enkele jaren geleden nagedacht over de mogelijkheid van de implementatie van 'Child Death Reviews' in Vlaanderen. Dat is een systeem waarbij elk 'verdacht' overlijden van een jong kind – verdacht in de zin dat het niet meteen duidelijk is waaraan het kind is overleden – ten gronde onderzocht wordt door een onafhankelijke instantie die het mandaat heeft om bij alle betrokken partijen – en dus los van begrenzingen van beroepsgeheim en geheim van het onderzoek – alle nodige informatie te verzamelen.

Dergelijk systeem bestaat al in een aantal Angelsaksische landen en blijkt waardevolle informatie op te leveren over wanneer, waar en in welke omstandigheden het nu juist fout loopt. Dat is ook al voor een stuk een antwoord op de vragen van mevrouw Van der Borgh. Op basis van informatie uit deze onderzoeken werd daar ook al wetgevend initiatief genomen om de bestaande procedures bij te sturen. Ook registratie is hierbij aan de orde. Ik heb aan Kind en Gezin opnieuw de opdracht gegeven om te onderzoeken of en hoe we een dergelijk of gelijkaardig systeem in Vlaanderen en Brussel zouden kunnen ontwikkelen.

U vroeg of er per provincie een multidisciplinair team kan worden opgericht. In deze vraag refereert u aan een praktijk waarbij, zoals onder andere in Nederland, speciaal opgeleide kinderartsen kunnen worden geraadpleegd, onder meer door spoeddiensten in een ziekenhuis, om bij twijfel uitsluitel te kunnen bieden over een mogelijk geval van kindermishandeling. Deze artsen hebben een speciale opleiding genoten die hun toelaat verschillende vormen van kindermishandeling beter te onderkennen. In Vlaanderen werd voor een andere benadering gekozen. Daarom lijkt het mij zinvol om, op het vlak van opsporing en taxatie van mishandeling, verder in te zetten op het sensibiliseren van artsen en huisartsen in het bijzonder zodat zij zelf hun verantwoordelijkheid inzake signalering aan de vertrouwenscentra nog beter kunnen opnemen.

De samenwerking tussen goed voorgelichte artsen en andere hulpverleners enerzijds en de gespecialiseerde vertrouwenscentra anderzijds, impliceert maximaal de mogelijkheid dat een adequate en snelle inschatting van een situatie het kind in kwestie passend beschermt. Ik verwacht van het Vlaams Forum Kindermishandeling dat eind maart opstart en wordt samengesteld vanuit Justitie en vanuit de Vlaamse kant, dat het ter zake gerichte acties initieert.

De onmacht die samenhangt met het niet kunnen beschikken over een homogene bevoegdheid of met een onvoldoende capaciteit aan kinderartsen, mag immers uiteraard niet leiden tot berusting. Daarvoor zijn de misstanden te belangrijk. Ze nopen tot permanente beleidsaandacht, die ik zeker continueer via het protocol kindermishandeling en de daaruit voortvloeiende acties, zoals het vermelde protocol van moed en het op stapel staande Vlaams Forum.

Ik ga daar nu, in antwoord op de aansluitende vraag van mevrouw Van der Borgh, dieper op in. Het protocol kindermishandeling waar ik daarnet al naar verwees, vormt het uitgangspunt voor onze aanpak van kindermishandeling in Vlaanderen. Concreet impliceert het protocol de volgende engagementen: het bevorderen en het organiseren van overleg tussen de actoren die actief zijn op het terrein en op een beleidsrelevant niveau; blijvende aandacht voor sensibilisering en vorming rond de problematiek van kindermishandeling; de oprichting van het Vlaams Forum Kindermishandeling en het verstrekken van beleidsadvies met betrekking tot de opvolging van het protocol kindermishandeling.

Het protocol bevat een stappenplan, dat geldt als gedragslijn voor kwaliteitsvolle zorg in de aanpak van kindermishandeling. Het stappenplan is de procedurele kapstok die het handelen van zowel hulpverleners als van de politie en justitiële diensten richting geeft als ze geconfronteerd worden met kindermishandeling. Het is met andere woorden een concrete handleiding voor wie, binnen de hulpverlening, politie of Justitie, wordt geconfronteerd met situaties waarin kindermishandeling in het geding is.

Minister Turtelboom, federaal minister van Binnenlands Beleid, bevoegd voor politie, ondertekende het protocol niet, maar ze engageerde zich tot de structurele betrokkenheid van de politie in die situaties van kindermishandeling waar dit noodzakelijk is, zowel op het niveau van de gerechtelijke arrondissementen, waar er gewerkt wordt met een aantal subraden kindermishandeling, als op het niveau van het Vlaams Forum Kindermishandeling. De twee eerste engagementen, het overleg en de sensibilisering, zullen door het Vlaams Forum Kindermishandeling waar nodig worden versterkt en bijgestuurd.

Dat forum werd opgericht op basis van een samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en federale overheid, dat werd afgesloten op 11 januari 2011 in uitvoering van het protocol kindermishandeling. Er is nu dus ook een akkoord over de samenstelling en daartoe werd er een samenwerkingsakkoord opgesteld. Het heeft als opdracht om op beleidsniveau structurele problemen in de aanpak van kindermishandeling, die door de raden voor kindermishandeling in de verschillende arrondissementen worden aangebracht, te bespreken en er efficiënte voorstellen voor een verbeterde werking aan te koppelen. Het forum zal dus niet enkel kennis nemen van signalen, het zal actief meewerken aan het zoeken van oplossingen.

Aan het Vlaams forum participeren, zoals gezegd, zowel de actoren van Welzijn, als van politie en Justitie. Het is dus een Vlaams forum, maar met een federale en Vlaamse vertegenwoordiging. De effectieve start van dat forum is eind deze maand gepland. Het protocol kindermishandeling stelt onder meer dat er duidelijke afspraken moeten komen tussen de verschillende actoren over de plaats, de ruimte, de mogelijkheid en de modaliteiten voor al dan niet dossiergebonden overleg. Ik verwijs in dit verband opnieuw naar het protocol van moed, dat daarin ook een eerste pilootproject is en dus ook in uitvoering is. Dat is, zoals al gemeld, het pilootproject in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen met het oog op het maken van eenduidige afspraken tussen Welzijn, politie en Justitie met betrekking tot dossiergebonden overleg. Het is de bedoeling te leren uit de pilootfase en dit in de toekomst te extrapoleren naar de andere gerechtelijke arrondissementen in Vlaanderen, dit uiteraard op basis van een positieve evaluatie.

Welke concrete stappen werden al gezet om werk te maken van een betere detectie van kindermishandeling, van een betere communicatie en informatieuitwisseling? Ik heb al een aantal zaken gesignaleerd over de acties die moeten leiden tot een betere communicatie en informatie-uitwisseling tussen de hulpverlening, Justitie en politie. Ik wil daaraan toevoegen dat de beleidsacties rond kindermishandeling niet daartoe beperkt zullen blijven. Alle betrokken agentschappen nemen, geënt op hun specifieke opdrachten en bevoegdheden, aanvullende acties. Telkens is het daarbij de bedoeling om enerzijds de brede bevolking te sensibiliseren rond kindermishandeling en anderzijds hulpverleners van de eerste lijn accuraat en daadkrachtig te laten omgaan met de vastgestelde of vermeende situaties van kindermishandeling.

Ik verwijs allereerst naar de folder voor het brede publiek 'Geweld in huis raakt kinderen'. Ik vermeld ook het handboek en de methodiekenmap 'Aan de slag! Werken rond partnergeweld in de context van een CAW'. En er is de Signaallijst Verontrustende Opvoedingssituaties, die hulpverleners ondersteunt wanneer ze dergelijke situaties inschatten en beoordelen. In het kader van de integrale jeugdhulp maakt men binnen de verschillende regio's werk van een vormingsaanbod met het oog op een brede sensibilisering, responsabilisering en deskundigheidsbevordering van hulpverleners, middenkaders en directies van welzijnsvoorzieningen in het omgaan met verontrustende situaties.

In de Vertrouwenscentra Kindermishandeling, dat weet u, kan iedereen terecht die ongerust is over een kind of een gezin. Deze ongerustheid kan gaan over geweld, mishandeling, verwaarlozing en/of misbruik. De vertrouwenscentra zijn en blijven daarom uiteraard – met hun kernopdrachten: fungeren als meldpunt en instaan voor permanentie, diagnostiek, doorverwijzing, hulpcoördinatie, vorming en expertise – cruciale ankerpunten binnen onze beleidsaanpak van kindermishandeling.

Ten behoeve van de regioteamleden preventieve gezinsondersteuning werd door Kind en Gezin een richtlijn 'zorgwekkende opvoedingssituaties' uitgewerkt. Daarin komen twee actielijnen voor: enerzijds detectie en aanklappend werken, anderzijds een stappenplan dat ook voorziet in doorverwijzing en nodige communicatie met diensten waarnaar wordt doorverwezen.

Tijdens de contacten die Kind en Gezin heeft met de gezinnen worden aandachtspunten op vier grote domeinen – kind, ouder, ouderschap en context – in gesprek gebracht. Tijdens dit

gesprek worden vragen, zorgen en bezorgdheden van ouders en dienstverleners gedeeld. De bezorgdheden die regioteamleden hebben en de signalen die ze opvangen, kunnen een stappenplan ter preventie van kindermishandeling in werking stellen.

Binnen de afdeling Kinderopvang van Kind en Gezin is sinds 2010 een risicocel operationeel om opvangvoorzieningen te monitoren wanneer vermoedens van kindermishandeling worden gesignaleerd. Meer globaal is er aandacht voor risicosituaties in de vorming van onthaalouders en -voorzieningen.

Ik vermeld ook de vormingsinitiatieven die worden opgezet om hulpverleners in de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) te ondersteunen in situaties van kindermishandeling. Op het voorzieningenniveau is het belangrijk dat interne procedures in gevallen van grensoverschrijdend gedrag toelaten gepast te reageren op misstanden. Dergelijke procedures worden systematisch ingeschreven in de sectorale besluiten die uitvoering geven aan het Kwaliteitsdecreet. In sommige sectoren gebeurde dat al. Dat is het geval voor de sectoren van personen met een handicap en voor de kinderopvangvoorzieningen.

Wat ik wil zeggen, is dat preventie en detectie van en gepast optreden in situaties van kindermishandeling onvermijdelijk een divers en gebundeld optreden van vele partners vraagt. We proberen op elk van die sporen stappen vooruit te zetten. Bij elk van die betrokken partners zijn er ook gevormde, gespecialiseerde aanspreekpunten. Bij politie en Justitie zijn dit de referentieambtenaren van politie en de referentiemagistraten kindermishandeling. Binnen de hulpverlening zijn dit in eerste instantie de Vertrouwenscentra Kindermishandeling. Zij profileren zich als meldpunt voor intrafamiliale kindermishandeling en zijn zowel toegankelijk voor professionals als voor het brede publiek.

De laatste tijd groeit het aantal meldpunten. Er is sinds 29 juni 2010 een tijdelijk centraal meldpunt voor slachtoffers van seksueel misbruik opgericht in de CAW's. Er wordt in de sector van het algemeen welzijnswerk werk gemaakt van 'provinciale onthaalpunten misbruik en geweld'. Ook Child Focus wil zich nadrukkelijker profileren als meldpunt voor seksueel misbruik door een familielid, een onbekende of via het internet. Het is essentieel dat ook deze ontwikkeling wordt gekanaliseerd en dat de krachten worden gebundeld. Ook voor het doelpubliek is het belangrijk dat zij transparant toegang hebben tot een meldpunt. Momenteel wordt nagegaan hoe afstemming en een duidelijke positionering tussen de verschillende meldpunten mogelijk is. Ik zal daarover op korte termijn een voorstel aan de Vlaamse Regering voorleggen.

Mevrouw Van der Borgh t vroeg of ik gevolg zou geven aan de oproep van de artsen in de vertrouwenscentra. Ik moet u daarover twee dingen signaleren. Wij hebben een eerste keer een voorontwerp van decreet voorgelegd aan de Vlaamse Regering dat voor advies naar de strategische adviesraad (SAR) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) is gestuurd. We creëren daarin een decretale basis voor de vertrouwenscentra om inderdaad op basis van informatie onderzoek naar verontrustende situaties te kunnen doen en we leggen de termijnen vast waarbinnen er eventueel mededelingen aan de betrokkenen moeten worden gedaan. Het zou de Vertrouwenscentra Kindermishandeling toelaten om een onderzoek naar kindermishandeling te doen zonder medeweten van het betrokken gezin. Men moet natuurlijk rekening houden met de privacy, vandaar dat een decretale basis nodig is. Het voorontwerp zal na het advies van de SAR en de SERV een tweede keer voor een principiële beslissing aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd, waarna het naar de Raad van State zal gaan.

Het tweede punt is dat in het kader van de voorbereiding van de operationalisering van de intersectorale toegangspoort het de bedoeling is om de vertrouwenscentra een mandaat te geven waardoor ze rechtstreeks toegang krijgen tot het parket in het geval van hoogdringende situaties. Mevrouw Van der Borgh t, ik dacht dat dit ook een van uw vragen was. Ook dat is dus in voorbereiding. Het zal waarschijnlijk gaan over een decretale aanpassing met het oog op het bijsturen van het decreet Integrale Jeugdzorg voor de operationalisering van de intersectorale toegangspoort.

Er was ook een vraag naar het beperken van het aantal doorverwijskanalen. Voor ons is het belangrijk dat het Vlaams Forum Kindermishandeling van start kan gaan. Het is wel een unieke situatie omdat het forum bestaat uit actoren van Justitie en politie enerzijds en welzijnsdiensten anderzijds. Het is belangrijk om het forum een goede start te laten nemen. Men heeft er de kans om met elkaar overleg te hebben. We wachten af welke nieuwe aanbevelingen daaruit voortkomen.

Ik denk dat er intussen toch een aantal belangrijke zaken in gang zijn gezet. Wat de decretale basis betreft, zijn er een aantal belangrijke opties genomen. Ook heeft Kind en Gezin de vraag gekregen om te onderzoeken wat in Vlaanderen mogelijk zou zijn.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik wil u bedanken voor uw zeer uitgebreid en uitvoerig antwoord. Ik heb geprobeerd het een en ander op te schrijven, maar u zult wel begrijpen dat ik niet alles wat u hebt voorgelezen, kon opschrijven. Ik zal het in het verslag nog eens grondig nalezen.

Ik heb een aantal bijkomende vragen, maar eerst wil ik reageren op wat een aantal collega's hebben gezegd. Mevrouw De Wachter, toen ik uw vraag las, dacht ik dat we op dezelfde golflengte zaten. Als ik nu uw betoog hoor, dan is het alsof u wilt bagatelliseren en mij wilt zeggen dat ik de sensatie opzoek. U begint met te zeggen dat u geen opsomming gaat geven van de gevallen. Het is ook niet mijn stijl, maar ik heb het willen gebruiken omdat ik al sinds 2007 constant die problematiek tracht aan te kaarten.

Minister, u hebt nu heel veel inspanningen gedaan en u bent ermee bezig, maar ik vrees dat het toch nog te lang zal duren. Ik hoop dat er geen nieuwe gevallen bijkomen. Dat is nu net wat ik al die jaren al zeg: ieder geval dat er bijkomt, is een geval te veel. We hebben er hier al veel over gediscussieerd. Ik vind dat, in het belang van het kind, een instantie het kind in veiligheid moet brengen. Andere collega's pleiten dan weer voor het recht van de ouders.

Collega Dehaene, u hebt het over knipperlichten. U zegt dat als de knipperlichten zeven of acht keer aangaan, er iets in gang moet schieten. Ik hoop alleen dat het vijfde knipperlicht niet te veel is. Voor mij moeten er geen zeven of acht knipperlichten aangaan, voor mij moet men vanaf het eerste knipperlicht in gang schieten.

Ik zou me graag aansluiten bij de slotvraag van mevrouw Dillen. Minister, ik heb begrepen dat u bereid bent om in die richting iets te doen. Ik dacht zelf aan een noodnummer – ik weet dat er al veel noodnummers zijn – of aan een bestaand noodnummer, zodat mensen weten dat als ze dat nummer bellen, een instantie in gang schiet. Ik heb het protocol nog eens gelezen. Het is 51 bladzijden dik. Er staat heel veel in, maar ik heb gezocht naar 'Wat te doen bij?'. Ik heb dat niet gevonden. Wel veel over overleg. Dat zal wel zijn nut hebben. Maar als er een gevaar is, moet iemand onmiddellijk ingrijpen. Ik mis dat vandaag nog altijd een beetje.

Ik hoor u graag zeggen dat er een eerste voorontwerp voor advies is voorgelegd aan de SAR en de SERV. U hebt niet gezegd wanneer dat advies verwacht wordt. Het moet nog een tweede keer naar de Vlaamse Regering en dan naar de Raad van State. We zijn weer bezig. Van in 2007 stellen we hier vragen. Het is nu 2011. Vorig jaar hebt u een belangrijke stap gezet, maar we missen nog altijd dat element dat er ons toe moet brengen om onmiddellijk te reageren bij een probleem. Ik ben nog altijd vragende partij om dat zo snel als mogelijk – en mevrouw De Wachter zegt dat ik snelsnel wil gaan, maar al sinds 2007 stel ik hier deze vraag – op te lossen. Twee jaar is voor mij te lang. We kennen de problemen. De mensen op het terrein signaleren waar het schoentje wringt. Ik vind dan dat het beleid iets sneller mag zijn. Elk kindje dat mishandeld wordt – met alle gevolgen van dien –, is voor mij eentje te veel. Ik ga ervan uit dat het voor iedereen een kind te veel is.

Minister, ik hoop dat uw bijkomend antwoord me toch iets meer kan geruststellen en dat u een deadline kunt geven. U hebt het ook gehad over folders, signaallijsten. Dat is allemaal

goed en dat moet er zijn, maar ik heb hier al jaren gezegd: “Er is een probleem, wie neemt het initiatief, wie doet wat?” In het protocol van 51 bladzijden staan heel veel mogelijkheden in de justitiële sector, in de hulpverlening enzovoort. Er wordt gesproken over diagnose, onderzoek enzovoort, maar ik mis waar men naartoe moet.

De voorzitter: Mevrouw De Wachter heeft het woord.

Mevrouw Else De Wachter: Voorzitter, minister, ik wil u bedanken voor uw uitvoerig maar toch wel concreet antwoord.

Mevrouw Van der Borght, ik moet geen verantwoording afleggen over timing, maar ik denk dat de minister vrij concreet geweest is over timing.

Minister, ik denk dat het Vlaams Forum Kindermishandeling inderdaad – zoals u zelf zegt – heel belangrijk is: de welzijnsactoren, het Vlaamse niveau, het federale niveau met Justitie en politie. Als we verdere stappen willen zetten met intrafamiliaal geweld, dan zal het op die manier moeten gebeuren. Er zijn verschillende actoren die eigenlijk allemaal even cruciaal zijn in het hele proces. Men kan alleen maar succesvol zijn als men goed kan samenwerken. Het kan me ontgaan zijn, maar wanneer vindt het forum plaats?

Minister Jo Vandeurzen: Op 29 maart.

Mevrouw Else De Wachter: U zegt ook dat het draaiboek vanaf mei operationeel kan worden met een pilootproject in het Antwerpse. U zegt bovendien dat u Kind en Gezin opnieuw de opdracht hebt gegeven om het uit te zoeken. Voor mij is dat snel en zeer concreet. U kunt maar de vraag stellen en zij kunnen maar op dat moment het werk verrichten.

Het is misschien wel raadzaam om begin volgend jaar een evaluatie te maken van wat we hier vandaag hebben gehoord. Het pilootproject en wat Kind en Gezin te vertellen zal hebben, kunnen ons misschien een goed beeld geven van hoe de situatie nu is en wat er op korte termijn nog concreet moet gebeuren.

Ik heb alleen maar willen stellen dat ik wel aanvoel dat er op het terrein de laatste jaren wel wat in beweging is gekomen. Ik zeg niet dat alles in orde is en ik zeg ook niet dat er geen problemen meer zijn, maar we gaan in de goede richting. Het is ook al een hele stap om vast te stellen dat die verschillende actoren ook beseffen dat het belangrijk is om samen te werken en dat het maar mogelijk is om resultaten te boeken als er wordt samengewerkt.

Ik persoonlijk en naar ik aanneem de hele commissie, zal dit zeker blijven opvolgen. Ik zou toch willen voorstellen om een evaluatie te maken, misschien begin volgend jaar. We moeten ook eerlijk zijn: als het pilootproject in mei start, moeten we in juni geen resultaten verwachten. We moeten het eventjes tijd geven.

De heer Tom Dehaene: Mevrouw Van der Borght, u doet alsof het knipperlichtensysteem pas zou ingrijpen na zeven zware incidenten. Dat is niet de bedoeling. Ik denk dat u de documentatie van ons bezoek aan Denemarken nog eens moet lezen. Het is net de bedoeling om die incidenten te signaleren en te registreren waar normaal niets mee gebeurt. Ik ga geen voorbeelden geven, want anders gaat u zich daarop focussen. Het gaat om kleine incidenten die te klein zijn om naar de politie of de rechtbank te stappen, maar die wel aangeven dat er nood is aan een initiatief van welke organisatie dan ook. Als een kind in het ziekenhuis wordt geslagen, dan gaan we niet wachten tot dat kind zeven keer in het ziekenhuis is geslagen. Het is een verkeerde voorstelling van het systeem zoals wij het gezien hebben in Denemarken.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb nog een paar beschouwingen als reactie.

Ik ga het niet blijven doen, maar ik ga eerst nog eens in het algemeen reageren. Ik ga niet mee in het sfeertje van ‘Er gebeurt een drama in de samenleving – twee weken geleden was het een faillissement in de kinderopvang, nu is het gruwelijk geval van kindermishandeling – en dat is dan de schuld van de minister van Welzijn die een aantal inspanningen niet gedaan

heeft'. Ik ga stoppen met erop te reageren, maar ik ben het er radicaal niet mee eens. Het is evident dat wij een morele en politieke plicht hebben om inspanningen te doen om risico's en ongewenste dingen te beperken. Maar voortdurend er de saus over kieperen van 'Als er morgen met een kind iets gebeurt, ben jij de moordenaar', daar ben ik absoluut niet over te spreken. Ik ga er ook niet meer op in, maar ik vind het politiek niet correct. Het is totaal iets anders dan zich af te vragen of er voldoende politieke inspanningen gebeuren om risico's te beperken. Dat is een politiek legitieme vraag. Het andere is platte politiek.

Het is evident dat wij wat kindermishandeling betreft, zeer veel inspanningen moeten doen. De lat mag inderdaad hoog worden gelegd en er mag zeer kritisch naar worden gekeken. Ik ben het met mevrouw De Wachter eens. Ik ga zelf het initiatief nemen om na te gaan waar we staan en of we nog voldoende scherp staan en iedereen nog mee is. Zoiets moet men regelmatig doen. Ik zou heel dankbaar zijn als de commissie daar ook een rol in zou spelen. Het kan alleen maar de druk op alle actoren houden, want het is en blijft natuurlijk een fenomeen waar we al onze kracht moeten op inzetten.

Dit is een problematiek waar zeer veel actoren bij betrokken zijn. We vinden langs de ene kant dat de competentie om knipperlichten te zien, om te kunnen ingrijpen op het juiste vroegtijdige moment, zo laagdrempelig mogelijk moet zijn. Dan hebben we het natuurlijk over vele actoren die men moet sensibiliseren voor de problematiek. Aan de andere kant gaat het om een problematiek die ook een justitiële dimensie heeft. Het gaat om een problematiek van hulpverlening en om een problematiek van repressie en van de keten van de justitie. Ik hoef u niet te zeggen dat, naar aanleiding van een aantal gebeurtenissen van de voorbije periode, de grens tussen Justitie, met haar autonome bevoegdheden, en de positie van de hulpverlener en zijn beroepsgeheim en vertrouwensrelatie, een heel broze en delicate grens is.

Mevrouw De Wachter, het project dat in Antwerpen loopt, is inderdaad een moeilijke evenwichtsoefening. Als je als hulpverlener informatie deelt met politie en Justitie, dan weet je dat je goede afspraken moet maken, wat niet vanzelfsprekend en soms zelfs niet mogelijk is, gelet op de verschillende wettelijke bevoegdheden en mogelijkheden. Het is cruciaal dat men zoekt naar de juiste methode om dat aan te pakken.

Het unieke van het protocol dat we hebben kunnen afsluiten, is dat we voor de eerste keer op het Vlaamse niveau met een federaal bevoegde actor een akkoord hebben kunnen maken en dat we op het Vlaamse niveau het overlegorgaan daarover kunnen installeren. We gaan er van onze kant alle mogelijke inspanningen voor doen. Ik hoop dat het zal leiden tot een heel goede interactie en tot protocollen en afspraken die niet alleen in het arrondissement Antwerpen maar in heel Vlaanderen kunnen worden uitgerold. Het is trouwens mijn overtuiging dat we de best practices van wat bottom-up is ontwikkeld, moeten verheffen tot een Vlaamse strategie en een Vlaamse aanpak. We moeten stoppen met een verschillende aanpak in de verschillende arrondissementen. We hebben voldoende ervaring op het terrein en we kunnen via het Vlaamse Forum Kindermishandeling een goede voorzet doen.

Ik heb u al aangegeven – en het is daarom dat ik u niet zo goed begrijp, maar er zal mij waarschijnlijk iets ontgaan zijn – dat er over de vertrouwenscentra twee decretale initiatieven komen.

Het eerste werd reeds door de regering behandeld, dat is het geven van een decretale basis waarbij, op basis van informatie, het vertrouwenscentrum de kans krijgt om een onderzoek te doen zonder dat men daarvoor de betrokkenen moet inlichten. Dat is een zeer delicate discussie waarin meerdere rechten van ouders, van privacy enzovoort, aan bod komen. We hebben daar een keuze gemaakt. De adviezen van de SERV en de SAR zijn binnen. U mag ervan uitgaan dat we al het nodige doen om dat met de nodige spoed opnieuw aan de regering voor te leggen. Nadien zal het naar de Raad van State gaan. We zijn zeer benieuwd hoe de Raad van State in zijn wijsheid zal oordelen over een evenwichtsoefening die moet worden gemaakt.

Het is absoluut niet zo dat je met een oneliner kan zeggen wat de formule is waarmee er kan worden gehandeld. Dat er al wat tijd is overgegaan om die decretale oefening te maken, heeft trouwens alles te maken met het feit dat juristen, wat deze problematiek betreft, erg van mening verschillen. De ene zegt dat het niet gaat, dat je dat niet kan laten gebeuren, en de andere zegt dat je dat wel kan doen, met respect voor de wet op de privacy enzovoort. Dat was een heel moeilijke discussie. We hebben daar een formule voor op tafel gelegd. Met de beschikbare en aangepaste adviezen gaat dat nu de laatste rechte lijn in. Ik zal met belangstelling kijken hoe snel u dat hier in het parlement kunt bespreken.

Het tweede, niet-onbelangrijke initiatief – ik begrijp ook niet dat dat u geen genoegdoening geeft –, is dat we in het kader van de integrale jeugdhulp, een mandaatsysteem zullen hebben in het decreet Integrale Jeugdhulp. De heer Lieven Vandenberghe, die, naar ik aanneem, in uw Commissie Jeugdzorg geweest is, heeft daarvoor een traject aangegeven, heeft aangegeven welke aanpassingen er aan het decreet moeten gebeuren op basis van de ervaringen in de implementatie van de toegangspoort. Ook daar gaan we een mandaat creëren waarbij er inderdaad vanaf diegene die het mandaat houdt – en dat zal onder meer het vertrouwenscentrum zijn – rechtstreeks het initiatief kan worden genomen om het parket te bereiken in geval van hoogdringendheid. Op die manier moet je niet langs de andere procedures gaan van de toegangspoort of van andere instrumenten die daarvoor ontwikkeld worden. Ook daar proberen we een stuk respons te geven op de vraag naar adequaatheid en snelheid van reactie. En ook dat is niet evident. Dat is een vraag die met de nodige zorgvuldigheid moet worden behandeld.

Op dit moment is het evident dat mensen die een probleem signaleren of een slecht gevoel hebben bij een situatie, terecht kunnen bij de vertrouwenscentra.

We gaan ook proberen een halt toe te roepen aan de groei van dat aantal meldpunten en een kader te creëren waardoor er meer duidelijkheid komt. Maar de illusie creëren dat je met één telefoonnummer de zaken zou kunnen oplossen, is wat kort door de bocht. Je moet namelijk werken met politie, parket en eventueel zelfs de onderzoeksrechter, en met de vertrouwenscentra. Verder is er geen backoffice waarbij je de zaken fatsoenlijk in elkaar laat overvloeien en weet je dat verschillende mensen, zelfs als we daar een decreet over zouden maken, hoe dan ook opdrachten en finaliteiten hebben die wij niet in een decreet kunnen vatten. Dat zijn allemaal politieke en beleidsmatige beschouwingen die niets afdoen aan de gedeelde ambitie om, met alles wat we daarvoor kunnen inzetten, te proberen een einde te stellen aan kindermishandeling.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Minister, het is nooit mijn bedoeling geweest om u als verantwoordelijke aan te wijzen wanneer er zoiets gebeurt. Als dat toch zo bij u is overgekomen, wil ik dat rechtzetten en mij daarvoor verontschuldigen. Ik heb dat trouwens in mijn vraagstelling ook zo gezegd: u hebt vorig jaar op een bepaald ogenblik initiatief genomen. U voelt zich slecht bij zulke situaties, maar ik ook. U zegt dat u daar niet verantwoordelijk voor wilt worden gesteld. Dat is ook niet de bedoeling. Maar wij, beleidsmakers, zijn met z'n allen verantwoordelijk. Het is normaal dat je een bepaalde reactie krijgt wanneer zulke zaken zich voordoen in onze maatschappij. Ik ben al jaren bezig rond kindermishandeling. U kunt het u mij toch niet kwalijk nemen dat ik die vraag blijf herhalen. Ik heb met veel belangstelling gehoord dat u bepaalde initiatieven zult nemen. Ik heb ook gemeld in mijn replek dat ik daar gelukkig mee was. Maar ik mag toch even meegeven dat ik ze nog niet zie op het terrein? Dat was mijn bedoeling. Ik deel met u de bezorgdheid dat we daar met z'n allen snel werk van kunnen maken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van het onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’
- 1483 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, als de vrede tussen u en mevrouw Van der Borcht is hersteld, wil ik graag een vraag stellen over andere soorten oorlog, namelijk over echtscheidingen.

Heel recent werden de – soms opvallende – resultaten bekendgemaakt van het onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’, dat werd gevoerd door de universiteiten van Antwerpen, Gent, Leuven en Brussel.

Een op drie huwelijken eindigt momenteel in een echtscheiding. Dat zijn jaarlijks in België zo’n 30.000 echtscheidingen. Daar zijn natuurlijk vaak kinderen bij betrokken en die vragen toch wel een aparte bekommernis. Het onderzoek spreekt van jaarlijks 35.000 kinderen in België die de scheiding van hun ouders meemaken.

Dat dit een kwetsbare groep is, is door de onderzoekers duidelijk aangetoond: drie op de vier kinderen zijn tijdens de echtscheiding verdrietig. Vier op de tien zijn bang voor wat er komt. Zeven op de tien zijn boos op een van of op beide ouders, en een kwart van de kinderen voelt zich schuldig.

Verontrustend is de vaststelling dat kinderen van gescheiden ouders vaker naar verdovende middelen grijpen, zo wordt er gesteld in het onderzoek. Zo hebben jongens uit gebroken gezinnen tot vier keer meer kans om softdrugs te gebruiken dan jongens van wie de ouders niet uit elkaar zijn. Maar ook het gebruik van kalmeerpillen, antidepressiva en harddrugs ligt hoger bij jongeren van wie de ouders gescheiden zijn. Zonen en dochters van gescheiden ouders vertonen bovendien meer probleemgedrag, zoals vandalisme en het gebruik van geweld. De onderzoekers omschrijven deze gedragingen als uitlaatkleppen voor de stress die en vaak ook het niet begrijpen dat met een echtscheiding gepaard gaat. De impact van een scheiding is groter op jongere kinderen.

Ook ouders komen vaak niet ongeschonden uit een echtscheiding. 17 procent van de ex-partners ervoer zeer veel conflicten. Gescheiden personen zouden vaker een beroep doen op de hulpverlening wegens emotionele en sociale problemen, zij het vanzelfsprekend vaak tijdelijk. Er is daarenboven ook een licht verhoogd alcohol- en medicatiegebruik bij gescheiden personen. De grootste slachtoffers zijn alleenstaande moeders die laaggeschoold zijn of weinig tot niet werken.

Het onderzoek toont duidelijk dat een gezinsbreuk het risico op psychische, emotionele en sociale moeilijkheden in de hand werkt, in het bijzonder bij de kwetsbaarste groepen zoals jonge kinderen en alleenstaande moeders.

Minister, welke beleidsconclusies trekt u uit de resultaten van het onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’? Hiermee wil ik niet zeggen dat u elke scheiding in heel Vlaanderen zou kunnen voorkomen, laat staan dat u daar de oorzaak van zou zijn. (*Gelach*)

Hoe kan voor de verschillende kwetsbare groepen die in dit onderzoek naar voren komen een ondersteunend beleid worden gevoerd? Hoe schat u ten slotte het bestaande aanbod van scheidingsbemiddeling in?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Het onderzoek dat mevrouw Schryvers aanhaalt, toont duidelijk aan dat er maatregelen nodig zijn voor de ondersteuning van de partners. Ik zou nog één aspect willen toevoegen dat ook uit de studie blijkt, namelijk dat de sociaal-economische positie van de ex-partners weinig benijdenswaardig is. Je kunt dat zeker in verband brengen met de

Echtscheidingswet van 2006, die op zich wel goed was, maar vooral tot doel had het principe van de alimentatie af te schaffen en de ex-partners vooral te activeren.

In de studie stelt men inderdaad vast dat alleenstaande, laagopgeleide moeders een hogere arbeidsparticipatie hebben, maar dat ze het ook veel moeilijker hebben om nog rond te komen.

Ik heb een aantal vragen over de begeleiding en de nood van het ontwikkelen van een sociaal beleid, weliswaar tijdelijk, aangezien het gaat om een situatie waaruit men moet geraken. Dat zou zowel op federaal vlak kunnen, waar men via maatregelen in de kinderbijslag zou kunnen werken. Maar ik zou toch ook specifiek aan u en minister Lieten, op het vlak van armoedebestrijding dan, willen vragen welke maatregelen men zou kunnen overwegen om hieraan tegemoet te komen.

Men stelt ook vast – en dan zit men weer bij andere bevoegdheden – dat de kinderen van gescheiden ouders veel meer nefaste schoolresultaten hebben dan de kinderen uit andere gezinnen. Ook daar moet men naar maatregelen zoeken om gescheiden ouders via de centra voor leerlingenbegeleiding bij te staan.

De scheidingsbemiddelingsdiensten – mevrouw Schryvers zegt het ook in een van haar vragen – schijnen tegenwoordig een soort boom te beleven. Welke ondersteuning voorziet men en is die voldoende voor die diensten?

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik wil aansluiten bij de vraag van mevrouw Schryvers. Maar ik wil vooral, minister, mee onderschrijven wat mevrouw De Vits heeft aangehaald over de hervorming van de echtscheidingswetgeving, hoe goedbedoeld die ook moge zijn. Ik denk dat dat een van de grote knelpunten is. Er waren in het verleden grote excessen en soms werd een man in een echtscheidingsprocedure wat aanzien als een ‘win for life’. Dat was uiteraard niet goed. Maar we moeten durven toegeven – al is dat niet uw bevoegdheid – dat er moet worden nagedacht over de hervorming van de echtscheidingswetgeving. De excessen van het verleden zijn misschien wel weggewerkt, maar de situatie op het terrein is – zeker voor mensen uit minder bemiddelde kringen – niet verbeterd, integendeel. Mevrouw De Vits wijst terecht op een aantal factoren zoals meer armoede en slechtere schoolresultaten enzovoort.

Minister, ik zou u willen vragen om meer aandacht te besteden aan die scheidingsbemiddeling. In het verleden heeft mevrouw Becq, samen met de heer Swennen, bepaalde initiatieven genomen die eigenlijk nog altijd in de koelkast liggen. Misschien is het zinvol die initiatieven te actualiseren en te bekijken of we op het Vlaams niveau niet wat meer kunnen doen op het vlak van de scheidingsbemiddeling. Ik denk dat hier toch wel wat opportuniteiten zijn.

Minister, ik heb nog een laatste opmerking – al is het opnieuw niet uw bevoegdheid. Het is helaas inderdaad zo dat het meestal gescheiden alleenstaande vrouwen zijn die in financiële problemen komen en – dat is een stijgend probleem, zoals u wel zult weten – op papier, in een vonnis, wel recht hebben op alimentatie voor de kinderen, maar dat in de praktijk moeilijk kunnen innen. Daar is dat fonds voor alimentatie voor bedoeld, maar er loopt wel een en ander mis. Het wordt steeds moeilijker om een beroep te kunnen doen op dat fonds. Zo worden de procedures steeds langer. Ik denk dat u deze problematiek onder de aandacht moet brengen in een overleg met de federale minister van Justitie.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik wil graag eerst de juiste context van het onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’ schetsen.

Op 25 februari 2011 werd een tussentijds rapport met betrekking tot het onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’ voorgesteld op een studiedag georganiseerd door het wetenschappelijk consortium ‘scheiding in Vlaanderen’. Het is nog te vroeg om al verregaande

beleidsconclusies te trekken uit dit onderzoek. De data die het onderzoek oplevert, zijn minimaal verwerkt en zijn voorlopig voornamelijk van beschrijvende aard. Het onderzoek is nog niet afgerond en werd, zoals gezegd, in zijn ontwerpversie voorgesteld. Het blijft dus wachten op de definitieve versie, waarbij ik de onderzoekers gevraagd heb om in een afsluitend hoofdstuk extra aandacht te besteden aan beleidsaanbevelingen.

Naast de resultaten van dit onderzoek ‘Scheiden in Vlaanderen’ kijk ik voor mijn beleidsvorming ook uit naar de resultaten van een ander grootschalig onderzoek, dit van het Interdisciplinair Project voor de Optimalisatie van Scheidingstrajecten (IPOS), waarvan meer resultaten dit najaar ter beschikking komen.

Ik ben natuurlijk van mening dat ouders en kinderen in een stressvolle, veranderende gezinssituatie nood hebben aan opvoedingsondersteuning en -voorlichting rond scheiding, aan juridisch advies, rechtshulp, informatie, advies en hulp aangaande de psychosociale aspecten van een echtscheiding. In Vlaanderen beschikken we onder andere over het aanbod van het algemeen welzijnswerk, dat naast informatie en advies een breed aanbod heeft aan psychosociale begeleiding: relatiebegeleiding, scheidings- en ouderschapsbemiddeling tot bezoekeruimte.

Het is belangrijk dat deze hulp subsidiair wordt ingezet. In dit kader is het van belang dat mensen het aanbod van de CAW's goed kennen zodat ze er in een vroeg stadium van de probleemontwikkeling een beroep op kunnen doen. Daarnaast zijn er de afgelopen jaren verschillende initiatieven ontwikkeld die tegemoetkomen aan de omschreven noden: de scheidingswijzer, ontwikkeld door het Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang (VCOK). Dat is een website die informatie geeft voor ouders, kinderen en hulpverleners. De vis-a-vis-kalender is een ander initiatief, een verblijfskalender voor ouders en kinderen die zich in een scheidingssituatie bevinden.

Daarnaast staan samenwerking en netwerking centraal: met Justitie, notarissen en advocaten en andere welzijns- en gezondheidsactoren zoals geestelijke gezondheidszorg, sociale diensten van de jeugdrechtbank, OCMW's enzovoort.

Zoals eerder gezegd, wil ik de definitieve onderzoeksresultaten afwachten alvorens hierover verder uitspraken te doen en initiatieven te ontwikkelen.

Wat het bestaande aanbod van scheidingsbemiddeling betreft, hecht ik veel belang aan opgeleide en erkende bemiddelaars. Zij voldoen immers aan een aantal strenge voorwaarden die de kwaliteit van de bemiddeling waarborgen. Tijdens hun opleiding wordt er onder andere aandacht besteed aan de onafhankelijke en onpartijdige opstelling, de vertrouwelijkheid en het voorkomen van conflicten of deze hanteerbaar maken, door het aanleren van vaardigheden en kennis op het vlak van communicatietechnieken en conflicthantering.

Enkel een erkende bemiddelaar kan optreden bij gerechtelijke bemiddeling: enkel bemiddelingsakkoorden die met behulp van een erkend bemiddelaar werden afgesloten, kunnen worden gehomologeerd door een rechter. Je kunt dus enkel via gerechtelijke procedure in bemiddeling komen wanneer je een beroep doet op een erkende bemiddelaar. Op dit ogenblik wordt scheidingsbemiddeling aangeboden door notarissen, advocaten of andere beroepsgroepen, zoals zelfstandige therapeuten, met een zelfstandige praktijk én door medewerkers van een welzijnsorganisatie zoals de CAW's.

De welzijnsgerichte scheidingsbemiddelaars hebben een complementaire waarde met de andere bemiddelaars. In de meeste gevallen is hun bemiddelingsaanbod ingebed in een breder aanbod van bijvoorbeeld het CAW voor mensen die met scheiding worden geconfronteerd. Omdat een echtscheiding voor alle gezinsleden een complex gebeuren is, waarbij verschillende vragen en problemen aan bod komen, is het belangrijk dat die kunnen worden ingepast in hun bredere context en de effecten op alle levensdomeinen: relaties, wonen, werk, inkomen, opvoeding en zingeving. De benadering van het CAW heeft ook oog voor het gehele proces: vóór, tijdens en na de scheiding.

De multidisciplinariteit van het CAW laat ook toe om naast de juridische invalshoek ook andere competenties in te schakelen. Het algemeen welzijnswerk heeft vaak te maken met mensen die vastzitten in aanslepende conflictsituaties met soms hevige emoties en relationele crisissen. Daarnaast is de samenwerking tussen de verschillende scheidingsbemiddelaars zeer belangrijk. Ik sta dan ook achter de organisatie van multidisciplinaire fora die in verschillende gerechtelijke arrondissementen georganiseerd worden.

Deze fora brengen de bemiddelaars samen uit de verschillende beroepsgroepen en bevorderen de onderlinge samenwerking. Ze kunnen diverse gezamenlijke initiatieven organiseren, zoals het delen van expertise, afstemming van het aanbod, initiëren van gezamenlijke intervisiemomenten, de organisatie van informatie voor burgers in een bepaalde regio, gezamenlijke praktijkontwikkeling, doorverwijzen naar een collega-advocaat-bemiddelaar om hun specifiek juridische, financiële en administratieve situatie te bespreken enzovoort. Op basis van de definitieve onderzoeksresultaten en eventuele concrete beleidsadviezen wil ik, in overleg met de toekomstige federale collega van Justitie, bekijken hoe de oprichting van deze fora verder gestimuleerd kan worden.

In aanvulling op bijkomende vragen wil ik toch aanstippen dat we in het welzijnsbeleid vaak proberen uitdrukkelijk aandacht te hebben voor de situatie van de eenoudergezinnen. Zoals mevrouw De Vits ook aangeeft, is het heel duidelijk dat daar een heel belangrijk risico op armoede verborgen zit. Ik verwijs naar de verslagen van de Kamercommissie van Justitie om te zien wat er gebeurd is met de laatste voorstellen. U zult merken dat er vanuit verscheidene hoeken werd gevraagd om beducht en alert te zijn voor de risico's op armoede.

Uit de eerste beschrijvende resultaten van het onderzoek is het duidelijk wat dat allemaal betekent in het leven van een kwetsbaar persoon, zoals een kind. Dat is niet niks. U mag me dan ook niet kwalijk nemen dat ik, als minister van Welzijn, die voortdurend geconfronteerd wordt met vragen om zorg en hulp, vaak denk dat de kiem van problemen waarmee de hulpverlening later te kampen heeft, dikwijls ligt bij de gebeurtenissen die een scheiding bij dat kind met zich heeft meegebracht. Ik denk dat we ons daar allemaal van bewust zijn.

Mevrouw Dillen, het is juist dat de Dienst voor alimentatievorderingen (DAVO) een probleem is voor de federale overheid. Ik ben blij dat collega's er tijdens verschillende vragen op hebben aangedrongen dat er zo snel mogelijk een federale gesprekspartner zou zijn. Ik kan dat nu via een iets directere lijn overbrengen aan de koninklijk bemiddelaar.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, ik wil over dat laatste geen misverstand laten bestaan. Wij zijn geen voorstander van een regering die snel wordt gevormd. Wij willen dat Justitie zo vlug mogelijk wordt overgeheveld naar Vlaanderen, zodat u daarover de volledige verantwoordelijkheid krijgt.

Minister Jo Vandeuren: Nu creëert u een dubbele verwachting: de bevoegdheid moet worden overgeheveld naar Vlaanderen en ondergebracht worden bij Welzijn.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Minister, ik dank u voor uw antwoord en vooral ook voor het feit dat u de problematiek erkent. In de Commissie Jeugdzorg hebben we al meermaals gehoord dat de verdunning van een sociaal weefsel, van een netwerk en van een stabiele gezinssituatie vaak zorgt voor heel problematische situaties, die daarna verder meespelen in de problematiek van opgroeiende jongeren.

Ik ben absoluut tevreden dat u aan de onderzoekers heel specifiek beleidsaanbevelingen hebt gevraagd in het definitieve rapport. Ik neem aan dat we die dan verder kunnen bespreken in deze commissie.

U geeft de verschillende segmenten aan waar bemiddeld wordt. Ik denk dat we allemaal onderschrijven dat de bemiddeling heel belangrijk is en dat we ook wel weten dat als partners

uit elkaar gaan zonder al te veel ruzie en oorlog, de situatie nadien stabiel is. Dat is absoluut van groot belang voor het kind. We moeten daar zeker aandacht voor blijven hebben.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik heb een suggestie voor de collega's van CD&V en sp.a. Ik heb niet de gewoonte om die zaken over te nemen. Misschien moeten ze eens rond de tafel zitten.

Mevrouw Katrien Schryvers: Mevrouw Dillen, ik heb echt wel gehoord wat u daarnet hebt gezegd. Als het u kan plezieren, kan ik u zeggen dat ik straks over een aantal andere zaken overleg pleeg met mevrouw Becq. Ik zal haar dan al de vraag stellen.

Mevrouw Marijke Dillen: Dat is zeer positief.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de doeltreffendheid van het preventiebeleid tegen ongewenste tienerzwangerschappen - 1539 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, collega's, minister, in januari heeft het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) een aantal cijfers bekendgemaakt. Daaruit bleek dat het aantal meisjes jonger dan 21 jaar dat de anticonceptiepil neemt, de jongste jaren stijgt. Een verklaring wordt gezocht in, onder andere, een verhoogde terugbetaling en campagnes om ongewenste tienerzwangerschappen te voorkomen. De bekendmaking van die cijfers heeft een aantal reacties losgeweekt. Een gynaecoloog van Gasthuisberg stelt als reactie hierop de doelmatigheid van de campagnes in verband met ongewenste kinderzwangerschappen in vraag. Hij stelt vast dat het aantal niet daalt. Hij zegt: "Het bewijst dat de problematiek niet alleen rond geld draait, maar meer nog rond voorlichting in een breder sociaal kader."

Ook uit onderzoek door een jeugdarts – lid van de parlementaire evaluatiecommissie abortus – naar geboorten en abortussen bij 10- tot 19-jarigen, blijkt dat het absolute aantal zwangerschappen in Vlaanderen bij deze specifieke leeftijdscategorie toenam tussen 2003 en 2007.

In een reactie op deze resultaten erkennen de preventieorganisaties en beleidsinstanties dat de preventiecampagnes op een aantal punten het beoogde effect niet hebben bereikt. Uit een analyse die het Centrum voor Sociaal Beleid (CSB) bijna twee jaar geleden deed, blijkt dat het relatieve aantal zwangerschappen in België bij tienermeisjes het voorbije decennium fluctueerde tussen de acht en negen zwangerschappen per duizend meisjes, met een licht stijgende tendens. In mijn ingediende vraag heb ik de cijfers gegeven voor de gewesten. Ik zal ze hier niet voorlezen.

Het CSB besluit in zijn analyse van de sociaal-demografische kenmerken van tienerouders in Vlaanderen dat jongeren die reeds een achterstand hebben op school, een diploma beroepsonderwijs hebben of een allochtone achtergrond, meer kans hebben om tienermoeder te worden dan hun leeftijdsgenoten. De analyse van het CSB beperkt zich weliswaar tot de tienerouders, en dus niet tot alle tienerzwangerschappen, maar de onderzoekers pleiten in hun besluit toch voor een specifieke preventie voor leerlingen in het beroepsonderwijs en meisjes van Oost-Europese afkomst.

Minister, het voorkomen van ongewenste zwangerschappen is een uitdrukkelijke doelstelling in uw beleidsnota en uw beleidsbrief. Hoewel het rapport van het CSB aangeeft dat niet alle tienerzwangerschappen ongewenst zijn en rekening houdt met een groep vrouwen van vooral

Marokkaanse en Turkse afkomst die voor hun twintigste huwen en bewust moeder worden, stelt zich toch de vraag hoe het preventiebeleid tegen ongewenste tienerzwangerschappen kan worden verbeterd. Welke acties of campagnes zijn er vanwege de Vlaamse overheid of de preventieorganisaties waarmee ze een overeenkomst heeft om ongewenste tienerzwangerschappen te voorkomen? Wordt bij de evaluatie van de campagnes nagegaan of ze de juiste doelgroepen in voldoende mate bereiken, het beoogde effect bereiken en – heel belangrijk – de juiste boodschap brengen? Indien dat niet het geval is, wordt er dan gedacht aan een bijsturing? Onderschrijft u dat de voorlichting voldoende relationeel en sociaal moet worden gekaderd? Indien u een aantal van die bedenkingen onderschrijft, ben ik benieuwd naar de initiatieven die u in dat kader zou nemen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik zal u niet beschuldigen dat u verantwoordelijk bent voor de tienerzwangerschappen. Ik heb schrik om hier nog iets te vragen. Voor alle duidelijkheid: u hebt daar niets mee te maken! Dat denk ik toch. Of toch niet van allemaal. *(Gelach)*

Collega's, ik sluit me graag aan bij de vragen van de heer Kennes. Mijnheer Kennes, ik hoop dat de minister niet zo boos op u wordt als op mij. *(Opmerkingen)*

U bent misschien iets meer gewoon.

Ik wil toch nog een element aanbrengen dat misschien iets te weinig aan bod is gekomen. Als die tienermeisjes zwanger worden, missen ze ook heel wat onderwijs. Een aantal maanden gaan ze niet naar school. De heer Van Mechelen en ikzelf hebben trouwens een voorstel van resolutie ingediend, dat behandeld zal worden in de commissie Onderwijs. Dat probleem kunnen we toch niet naast ons neerleggen. Als die meisjes daardoor schoolachterstand oplopen, dan moeten we daar aandacht voor hebben en kijken hoe we dat in de mate van het mogelijke vooraf kunnen opvangen, zodat het probleem beperkt wordt. Dat debat moet misschien in de commissie Onderwijs gevoerd worden.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans: Voorzitter, ik wil gewoon van de gelegenheid gebruikmaken om het pleidooi van mijn collega te ondersteunen. In het verleden heb ik een aantal schriftelijke vragen gesteld over de abortuscijfers. Uit het antwoord bleek niet alleen dat er sterke regionale verschillen waren, maar ook dat het cijfer bij allochtone meisjes heel hoog was. 40 procent van het totale aantal abortussen werd uitgevoerd bij allochtone meisjes of vrouwen. Voor het grootste deel waren het vrouwen die minder dan vijf jaar in ons land waren en in zeer precaire omstandigheden leefden. Als we ergens moeten inzetten op een doelgroepenbeleid, dan is het zeker daar. Ik ga ervan uit dat partners zoals Sensoa hierin een heel duidelijke rol kunnen spelen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik zal beginnen met enkele cijfers te geven over tienerzwangerschappen die het Agentschap Zorg en Gezondheid mij ter beschikking heeft gesteld. De cijfers over tienerzwangerschappen van 2009 lopen sterk gelijk met de cijfers van het voorgaande jaar. Met 0,7 procent blijft Vlaanderen sterk onder het Europese gemiddelde – recent 1,3 tot 1,5 procent tienerzwangerschappen bij meisjes tussen 15 en 20 jaar. Enkel de tweede of derde geboortes bij tienerzwangerschappen lijken de laatste jaren te stijgen. In 2008 en 2009 kregen in Vlaanderen en het universitair ziekenhuis Brussel meer dan 13 procent van de tienermoeders een tweede of derde kind vóór hun twintigste. Dat percentage lag de afgelopen jaren nog nooit zo hoog. Hier moet toch de kanttekening bij gemaakt worden dat deze zwangerschappen niet automatisch als 'ongewenst' kunnen worden beschouwd.

Als we de seksuele gezondheid van de Vlamingen willen verbeteren, dan zal dat in belangrijke mate zijn door acties die attitude en gedrag beogen te veranderen. Sensoa is al jaren de partnerorganisatie voor seksuele gezondheid en werkt met convenants van vijf jaar. Zij zijn onze partnerorganisatie die rond het thema preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen en ongewenste zwangerschappen werken. Dit convenant is verlengd tot en met 2015. Zo zijn de resultaatgebieden welomschreven, de te ontwikkelen methodieken wetenschappelijk onderbouwd en wordt evaluatie ingebouwd in de verschillende initiatieven.

Sensoa maakt een onderscheid tussen ongewenste en ongeplande zwangerschap. Hun activiteiten richten zich in de eerste plaats op het voorkomen van ongeplande zwangerschappen, en daarbij leggen ze de focus op informatie over en toegang tot anticonceptie voor jongeren, maar ook voor andere kwetsbare doelgroepen, zoals nieuwkomers. In hun acties naar jongeren wordt het thema ingebed in de brede relationele en seksuele vorming (RSV), waarbij niet alleen correcte informatie wordt verstrekt, maar ook aandacht wordt besteed aan attitudes, normen en waarden en aan het verwerven van relationele, communicatieve vaardigheden. Ze richten zich daarbij in de eerste plaats naar de setting van het onderwijs, om alle jongeren tot de leeftijd van 18 jaar te kunnen bereiken. Eind deze maand presenteren ze het Handboek RSV voor leerkrachten van het secundair onderwijs. Het handboek naar jongeren vertaalt zich in aandacht voor anticonceptie, vruchtbaarheid en de preventie van ongeplande zwangerschap.

Daarnaast weten we dat jongeren steeds vaker en meer informatie zoeken op het internet. Sensoa heeft op onze vraag enkele jaren geleden de website www.allesoverseks.be gemaakt. Hier kunnen jongeren haast alle informatie vinden.

Aanvullend aan de werking van Sensoa, ondersteun ik de werking van het Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen (cRZ). Het centrum ijvert binnen zijn verschillende werkdomeinen – ongeplande zwangerschap, postabortus, tienerzwangerschap en prenatale diagnose – voor een beter begrip van het effect van actuele ontwikkelingen op de beleving van zwangerschap en ouderschap. Binnen elk van deze domeinen bouwt de organisatie expertise op en doet ze aan terreinwerking, met als doel de preventie van gecompliceerde verwerking of langdurige psychologische stress. Waar Sensoa zich richt op het voorkomen van seksueel overdraagbare aandoeningen, seksueel geweld, ongeplande zwangerschappen en het bevorderen van het seksueel welbevinden, richt het centrum zich specifiek op de complexe beleving en de beslissingsprocessen van de vruchtbaarheid en de tienerzwangerschap zelf. Wegens zijn direct contact met de doelgroep wordt het centrum voor het Vlaamse preventieve gezondheidsbeleid vooral aanzien als een organisatie met terreinwerking.

Het centrum biedt publicaties en informatie via het web aan rond ongeplande zwangerschap, (post)abortusproblematiek en prenatale diagnostiek aan algemeen publiek en intermediairen, ontwikkelt en verspreidt lesmateriaal rond tienerzwangerschappen en abortus bij tieners in de onderwijssector, evenals materiaal en vorming die de bespreekbaarheid van ongeplande zwangerschap en verwerkingsproblemen na abortus verhoogt voor intermediairen in de gezondheids-, welzijns- en onderwijssector. Het centrum coacht ook intermediairen uit de gezondheids-, welzijns- en onderwijssector op het gebied van ongeplande zwangerschappen, via mail, telefoon of persoonlijk gesprek en organiseert een telefonische hulplijn voor vrouwen die ongepland zwanger zijn en hun omgeving, inclusief het beantwoorden van vragen per mail.

Sensoa werkt volgens het Intervention Mapping Model. Dat betekent dat in eerste instantie bij het concipiëren van de interventies zorgvuldig wordt stilgestaan bij methode en strategie van de interventie. Voorts streeft Sensoa ernaar om jongeren al in een vroeg stadium te betrekken bij de ontwikkeling van de interventie en, waar mogelijk, ook materialen zowel inhoudelijk als vormelijk te pretesten om te zien of jongeren de boodschappen ook effectief

oppikken. Hierbij is ook de vorm waarin de boodschap wordt verpakt belangrijk. Op die manier kan tijdig worden bijgestuurd.

Campagnes worden onderworpen aan een procesevaluatie. Effectevaluaties zijn in vele gevallen wel wenselijk, maar vaak zeer moeilijk financieel haalbaar. Dat komt omdat de kost doorgaans een veelvoud van de uitgevoerde acties bedraagt. Bovendien kan de impact van de campagne moeilijk worden losgemaakt van de andere factoren die de cijfers beïnvloeden, zoals een verhoogde media-aandacht, het parallel lopen van andere campagnes, goede of ontbrekende voorlichting op school, de invloed van de peergroep enzovoort.

Eind februari heeft op mijn kabinet een overleg plaatsgevonden met de nieuwe directie van het Centrum voor Relatievorming en Zwangerschapsproblemen. Het is de bedoeling om de voorbije werking te evalueren en op basis van die bevindingen een eventuele bijsturing mogelijk te maken.

We gaan er in ons beleid inderdaad van uit dat voorlichting moet samengaan met een goede relationele vorming. Daarnaast moet er voldoende oog zijn voor de diversiteit van de jongeren.

Het ligt niet in de bedoeling om campagnematig zaken te gaan aanpakken op dit vlak. De aandacht zal nu in eerste instantie gaan naar de evaluatie van de werking van centrum, zoals eerder aangegeven. Op korte termijn zal het nieuw handboek over relatie en seksuele vorming van de vzw Sensoa het daglicht zien.

Mevrouw Van der Borght, in Welzijn kennen we de CIG's (centra voor integrale gezinszorg). Zoals ik bij de bespreking van de beleidsbrief heb gezegd, zijn we bezig om een reglementaire basis te creëren voor de toekomstige werking van die CIG's in Vlaanderen. Er zijn er ongeveer vijf.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik merk dat er regelmatig evaluaties gebeuren, zoals ook recent met het centrum. Ik merk ook dat er een initiatief wordt aangekondigd in verband met dat nieuwe handboek en dat u het belang erkent van een goede relationele en sociale omkadering van al die acties.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het bevorderen en ondersteunen van proactief handelen in de dienstverlening van OCMW's - 1553 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Voorzitter, minister, collega's, begin februari hebben we in de commissie een hoorzitting gehouden over armoede en de rol van de OCMW's in het kader van armoedebestrijding. Een belangrijke uitdaging voor de OCMW's is de integratie van meer proactief handelen in de dienstverlening van de centra. De OCMW's zijn de afgelopen jaren een steeds belangrijkere rol gaan spelen. Hun takenpakket is aanzienlijk toegenomen: sociaal energiebeleid, schuldbemiddeling, sociale participatie enzovoort, waardoor de werken dossierlast steeds toeneemt. Dat doet uiteraard geen afbreuk aan het goede werk dat ze leveren.

Het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) ontwikkelde in het kader van zijn onderzoek naar de dienstverlening van de OCMW's de rechtencirkel. Dit is een instrument dat de verschillende aspecten van dienstverlening weergeeft en waarop aangegeven kan worden in welke mate men aan dit aspect tegemoetkomt. Algemeen gezien

kunnen we concluderen dat de huidige dienstverlening van OCMW's goed scoort op het vlak van toegankelijkheid, onthaal, rechtendetectie, ook dankzij uw instrument van de rechtenverkenner, en de realisatie van rechten. Op andere vlakken, zoals preventie, opsporing, outreachend werken en de nazorg – de dimensies van proactief handelen – is er nog potentieel voor verbetering.

De ontwikkeling van een meer proactieve dienstverlening door de OCMW's is om verschillende redenen belangrijk. Allereerst stelt het de OCMW's in staat om meer mensen te bereiken, in het bijzonder de meest kwetsbare en meest geïsoleerde groepen, die vaak nog barrières ondervinden om zelf de weg naar de OCMW's te vinden. Daarnaast is het ook een hefboom in de preventie van armoede in onze samenleving. Mensen komen eerder in contact met sociale diensten en hulpverlening, noden worden vroeger gedetecteerd en escalatie van problemen wordt op die manier vermeden. Preventie is nog altijd beter dan curatie. Extra aandacht voor nazorg draagt er bovendien toe bij dat interventies van OCMW's een meer duurzaam karakter krijgen en draagt ertoe bij dat de nood aan nieuwe hulp in de toekomst kleiner wordt gemaakt. Op deze manier kan de armoede in Vlaanderen op een meer structurele manier aangepakt en de ontwikkeling van nieuwe armoede beter vermeden worden.

Uit de toelichtingen tijdens de recente hoorzittingen blijkt duidelijk dat de OCMW's zich zeer bewust zijn van deze uitdaging. Ze geven bovendien aan daar in de toekomst bijkomende aandacht aan te schenken. Ik verwijs graag naar project over onderbescherming en proactief handelen van Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen.

In het kader van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 geeft de Vlaamse Regering alvast aan dat de Vlaamse overheid OCMW's, de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en andere actoren zal stimuleren om in hun maatschappelijke dienstverlening meer preventief te werken en maatschappelijk kwetsbare groepen op te sporen en te benaderen.

Minister, wat is uw visie met betrekking tot de behoefte op het terrein aan meer proactief handelen door OCMW's en andere actoren die op lokaal niveau actief zijn in verband met lokale maatschappelijke dienstverlening? Op welke manier geeft u in uw beleid invulling aan het voornemen uit het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding om OCMW's en andere relevante actoren te stimuleren om meer proactieve en preventieve werkvormen te integreren in hun werking en dienstverlening? Welke concrete beleidsinitiatieven zijn hieraan gekoppeld?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, minister, OCMW's zijn federale materie, zowel wat betreft financiering als regelgeving. Dat gezegd zijnde, staan we wel achter een proactieve dienstverlening van de OCMW's. Ik denk bijvoorbeeld aan de automatisering van de rechten, het toekennen van datgene waar mensen recht op hebben zonder dat ze te maken hebben met administratieve rompslomp.

Een dergelijke proactieve dienstverlening vraagt meer middelen. Met beperkte middelen sta je voor een moeilijke keuze. Geef je er de voorkeur aan om mensen een menswaardig bestaan te geven en daarvoor in een toereikend inkomen te voorzien? De huidige federale regering in lopende zaken en ook de vorige regering, heeft geen oor gehad om het leefloon, dat zich onder de armoedegrens situeert, te verhogen. Het is een pijnlijke keuze waar je de middelen het eerst naartoe moet laten gaan.

Zoals mevrouw Franssen heeft gezegd, kan daarnaast ook binnen de Vlaamse bevoegdheden een en ander gedaan worden aan deze proactieve rol. Ik had het al over de automatische toekenning van de rechten. Ik denk dat een van de uitgelezen momenten de voorgenomen hervorming van de CAW's is. Als men ziet dat een OCMW en een CAW gedeeltelijk dezelfde opdracht hebben, dan zouden ze elkaar goed kunnen aanvullen. Het zou best zijn om de OCMW's als gesprekspartner te gebruiken bij de hervorming van de CAW's en op die

manier meer efficiëntie te bereiken. Als men betere afspraken maakt, dan kan men ook de middelen waarover men beschikt, efficiënter inzetten. In het kader van welzijnswerk moeten we meer samenwerken over de welzijnssectoren en de beleidsniveaus heen, om zo tot een efficiëntere manier van werken te komen. Op die manier kunnen middelen worden vrijgemaakt om die zeer belangrijke proactieve dienstverlening ook in beeld te brengen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De OCMW's spelen een belangrijke rol in het waarborgen van de toegankelijkheid van het grondrecht op hulp en bijstand voor alle burgers. Het OCMW is hiervoor niet alleen verantwoordelijk, maar heeft een belangrijke rol in het coördineren van de hulp- en dienstverlening op het lokale niveau en werkt hiervoor samen met het gemeentebestuur en andere hulp- en dienstverlenende actoren, zoals het centrum algemeen welzijnswerk, samenlevingsopbouw, de werkwinkel enzovoort.

Het kaderdecreet Lokaal Sociaal Beleid van 19 maart 2004 biedt hiervoor een kader. Het vertrekt vanuit de sociale grondrechten en wil de ongelijkheid wegwerken in de toegang tot deze grondrechten. Om een goede toegankelijkheid te waarborgen is het noodzakelijk dat de dienst- en hulpverlening bruikbaar, betrouwbaar, begrijpbaar, bekend, bereikbaar, beschikbaar en betaalbaar is voor de doelgroep.

De afgelopen jaren zijn er heel wat lokale dynamische processen ontstaan. Lokale besturen hebben op een creatieve manier verschillende concepten voor het Sociaal Huis uitgewerkt en blijven investeren in zoeken naar manieren om de toegankelijkheid van dienst- en hulpverlening te verhogen. Naast de specifieke kennis, attitudes en de vaardigheden, vergt het verhogen van de toegankelijkheid van het aanbod een laagdrempelige, geïntegreerde loketwerking – ik verwijs naar het Sociaal Huis – een effectieve communicatie, ook naar kansarme doelgroepen en etnisch-culturele minderheden, aandacht voor klantenparticipatie en het proactiever aanbieden van dienst- en hulpverlening.

Voor mensen in armoede zijn specifieke en proactieve maatregelen nodig, niet alleen een bijzondere aandacht voor de betaalbaarheid, maar ook voor randvoorwaarden zoals mobiliteit, begrijpelijke en duidelijke informatie op maat, het wegwerken van culturele en psychologische drempels, kinderopvang enzovoort. Ook de vorming en de sensibilisering van hulp- en dienstverleners over de leefwereld van mensen in armoede heeft een belangrijk drempelverlagend effect. Vele OCMW's, welzijns- en gezondheidsvoorzieningen maken gebruik van het vormings- en ondersteuningsaanbod van Bind-Kracht, Armoede In-Zicht, CEDES en het Team voor Advies en Ondersteuning (TAO) van De Link.

Participatie van de mensen hierbij is noodzakelijk. Mensen in armoede ervaren zelf de drempels die toegang tot maatschappelijke hulp- en dienstverlening bemoeilijken of verhinderen en kunnen zo aangeven wat er misloopt en wat er beter kan. Om die participatie te garanderen, is het belangrijk dat gemeenten waar verenigingen waar armen het woord nemen actief zijn, ook in overleg gaan met deze verenigingen. In gemeenten waar geen verenigingen actief zijn, moet er worden gekeken of er overleg mogelijk is met andere organisaties van en met mensen in armoede.

Samen met de verenigingen waar armen het woord nemen en de Instituten voor Samenlevingsopbouw hebben de OCMW's en de CAW's als doelstelling om de participatie van alle personen aan het maatschappelijke leven te bevorderen en hun individuele en sociale rechten te helpen effectueren. Deze actoren spelen een centrale rol in de aanpak van kansarmoede. Ik stimuleer hen om samenwerkingsafspraken ter zake te maken. Zo heb ik het initiatief genomen om de Instituten voor Samenlevingsopbouw en de CAW's gezamenlijke acties te laten ontwikkelen, om de CAW's maximaal samenwerkingsafspraken te laten maken met OCMW's en gemeentebesturen en zich in te schakelen in het lokaal sociaal beleid van de besturen die zich binnen hun werkgebied bevinden, en om vanuit het Vlaams netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en

Samenlevingsopbouw Vlaanderen gezamenlijke preventieve acties te laten ontwikkelen. Daarnaast voer ik met betrekking tot schuldbemiddeling en thuislozenzorg gezamenlijke gesprekken met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk.

Onlangs heb ik de visie over de rol van de CAW's in het welzijnslandschap gepresenteerd aan de sector van het algemeen welzijnswerk. Daarin heb ik de noodzakelijke verbindingen tussen de sector van het algemeen welzijnswerk en tal van andere eerste- en tweedelijnszorgsectoren geduid, waaronder de samenwerking met de OCMW's, waarin de meer preventieve en proactieve werking van het algemeen welzijnswerk meer tot uiting komt. Jaarlijks subsidiëren we de VVSG voor het bieden van ondersteuning aan de lokale besturen om de integrale toegankelijkheid van dienst- en hulpverlening op hun grondgebied te verhogen. Zo heeft de VVSG al verschillende ondersteunende instrumenten uitgewerkt, zoals de toegankelijkheidsscan en het charter voor een toegankelijke dienst- en hulpverlening. De VVSG biedt ook een kader voor ervaringsuitwisseling tussen lokale besturen omtrent het Sociaal Huis, proactief werken naar specifieke doelgroepen zoals ouderen enzovoort. De VVSG biedt eveneens een vormingsaanbod met betrekking tot communicatie naar kansarme groepen, interculturele competenties en dergelijke, en begeleidt concrete projecten met betrekking tot het bereiken van kwetsbare doelgroepen.

Ik kijk uit naar de resultaten van het project 'Onderbescherming' in Zuid-Oost-Vlaanderen. Bepaalde rechthebbenden op maatschappelijke dienstverlening krijgen om diverse redenen deze steun niet. Onder leiding van Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen wordt samen met rechtzoekenden, OCMW's en CAW's naar de drempels gezocht die onderbescherming in de hand werken en worden verbeteracties gerealiseerd. De VVSG zal mee haar schouders zetten onder de verspreiding van de beleidsaanbevelingen en de ontsluiting van goede praktijken.

Daarnaast maak ik verder werk van de automatische toekenning van rechten. Ter voorbereiding van een koppeling met de kruispuntenbanken worden de verschillende persoonsgegevens die op elektronische weg kunnen worden opgehaald, geïnventariseerd en wordt een machtigingsaanvraag voor de Privacycommissie opgesteld. Daar waar de automatische rechtentoeckenning nog niet mogelijk is, moeten mensen maximaal op de hoogte worden gebracht van hun rechten en worden geholpen om die te doen gelden. De rechtenverkenner geeft online een overzicht van sociale rechten: premies en andere voordelen op het vlak van onderwijs, arbeid, wonen, welzijn, energie voor kwetsbare groepen en door verschillende overheden aangeboden, namelijk de federale, de Vlaamse, de provinciale en de lokale overheid. Het is belangrijk dat de informatie in de rechtenverkenner actueel blijft en dat hulpverleners gesensibiliseerd en opgeleid zijn en dit instrument gebruiken.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Daaruit blijkt dat lokale besturen heel wat hefboomen in handen hebben om ook hun verantwoordelijkheid op te nemen in het kader van proactief handelen inzake armoedebestrijding. Mevrouw De Vits, het is niet alleen een bevoegdheid van de federale overheid maar ook van de Vlaamse en de lokale overheid. Armoedebestrijding is een zaak van iedereen. We zijn in het kader van het Europees jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting tegen armoede met het Belgisch voorzitterschap op die manier naar buiten getreden. Zeker als u verwijst naar de toegankelijkheidsscan, het toegankelijkheidscharter, de rechtenverkenner en dergelijke meer, en eigenlijk de inbedding in het lokaal sociaal beleid, denk ik dat er heel wat hefboomen zijn om proactief te werken. Op het vlak van sensibilisering en mentaliteitswijziging van de lokale besturen kan er nog een stap vooruit worden gezet om de armoedetoets te maken op het eigen lokaal beleid in de ruime zin van het woord, een beetje naar het voorbeeld van de Vlaamse Regering die een coördinerend minister heeft en waar elke minister een stuk mee de verantwoordelijkheid moet dragen. Het is niet altijd een kwestie van middelen maar ook vaak

van mentaliteitswijzigingen. Lokale besturen hebben heel wat hefboomen en kunnen in het kader daarvan keuzes maken en prioritaire accenten leggen.

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Ik heb duidelijk gezegd dat men de middelen efficiënter kan aanwenden en men er op die manier op Vlaams niveau iets aan kan doen. Niettegenstaande is inzake armoedebestrijding het leefloon een van de belangrijke punten – wat uiteraard geen Vlaamse bevoegdheid is – om mensen een menswaardig bestaan te geven. Als men ziet dat dat leefloon onder de armoededrempel ligt, dan is het dringend nodig dat men middelen vrijmaakt om dat leefloon te verhogen. Ik heb willen zeggen dat met de beperkte middelen de voorkeur voor die verhoging mijns inziens prioritair zou moeten zijn. Het is een federale bevoegdheid. Er is een regering, weliswaar in lopende zaken, die daar werk van zou moeten maken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■